

Riska finansējuma pamatnostādņu pārskatīšana

Paskaidrojums

Ierosinātā Riska finansējuma pamatnostādņu¹ pārskatīšana ir tieši saistīta ar rezultātiem, kas gūti atbilstības pārbaudē – visaptverošā politikas izvērtējumā, kurā tika vērtēts, vai valsts atbalsta modernizācijas satvarā pieņemtie valsts atbalsta noteikumi “atbilst paredzētajam mērķim”. Atbilstības pārbaudes rezultāti ir izklāstīti 2020. gada 30. oktobrī publicētajā dienestu darba dokumentā par atbilstības pārbaudi².

Atbilstības pārbaudes izvērtējuma rezultāti apstiprināja, ka 2014. gadā ieviestie valsts atbalsta noteikumi riska finansējumam kopumā darbojas labi un palīdz novērst tirgus nepilnību, kas neļauj Eiropas Savienības MVU piesaistīt to augšanai un panākumu gūšanai nepieciešamo finansējumu, neradot nepamatotus konkurences izkropļojumus.

Tomēr atbilstības pārbaudes izvērtējums arī parādīja, ka ir nepieciešams vēl vairāk vienkāršot un precizēt noteikumu piemērošanu, lai veicinātu valsts atbalsta shēmu izmantošanu riska finansējuma atbalstam. Šajā nolūkā ir paredzēts Riska finansējuma pamatnostādnēs veikt mērķorientētus grozījumus, kuri iedalāmi šādās kategorijās:

- i. spēkā esošo noteikumu jauns izkārtojums ar mērķi uzlabot lasāmību un vienkāršot piemērošanu, tai skaitā spēkā esošo ar *ex ante* novērtējumu saistīto prasību konsolidācija; pašreizējās pamatnostādnēs šīs prasības ir izkaisītas pa dažādām iedaļām (**1. kategorija**);
- ii. to pierādījumu konkrētā satura un līmeņa precizēšana, kas nepieciešami, lai pierādītu konkrētu tirgus nepilnību vai citu būtisku šķērslī finansējuma pieejamībai saskaņā ar pašreizējo lietu praksi (**2. kategorija**);
- iii. pamatnostādņu fokusēšana uz valsts atbalsta saderību nolūkā novērst pārklāšanos ar Paziņojumu par atbalsta jēdzienu (**3. kategorija**);
- iv. esošo formulējumu racionalizēšana un definīciju saskaņošana, lai palielinātu saskaņotību ar VGAR, nemainot noteikumu būtību (**4. kategorija**).

Riska finansējuma pamatnostādņu noteikumus papildina Vispārējā grupu atbrīvojuma regula (“VGAR”)³, kurā ir noteikti *ex ante* saderības nosacījumi, uz kuru pamata dalībvalstis valsts atbalsta pasākumus var īstenot bez iepriekšējas paziņošanas Komisijai. Līdztekus Riska finansējuma pamatnostādņu pārskatīšanai Komisija veic VGAR mērķorientētu pārskatīšanu, kas ietvers arī mērķorientētus grozījumus ar riska finansējumu saistītajos VGAR noteikumos un nodrošinās saskaņotību ar pārskatītajām Riska finansējuma pamatnostādnēm.

Pārskatītajās Riska finansējuma pamatnostādnēs ir veikti uzskaitītie mērķorientētie uzlabojumi.

1. kategorija. Noteikumu jauns izkārtojums ar mērķi uzlabot lasāmību un vienkāršot piemērošanu

¹ Pamatnostādnes par valsts atbalstu, lai veicinātu riska finansējuma ieguldījumus (OV C 19, 22.1.2014., 4.–34. lpp.).

² Pieejams tiešsaistē šajā adresē: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/fitness_check_en.html.

³ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.), jaunākais grozījums: OV L 215, 7.7.2020., 3.–6. lpp.

- a. Ieviesta jauna 4.1. apakšiedaļa ar mērķi konsolidēt visas ar *ex ante* novērtējumu saistītās prasības, kuras pašreizējās Riska finansējuma pamatnostādņēs ir izkaisītas pa vairākām apakšiedaļām. Šādā veidā ne tikai tiek racionalizēta Riska finansējuma pamatnostādņu struktūra, bet arī tiek nodrošināta lielāka skaidrība dalībvalstīm.
- b. Riska finansējuma pamatnostādņu 4. iedaļa par saderības novērtējumu, kas veicams riska finansējuma atbalsta pasākumiem, par kuriem ir jāpaziņo Komisijai, tika pārskatīta, lai iekļautu Tiesas 2020. gada 22. septembra spriedumu lietā C-594/18 P⁴.

2. kategorija. To pierādījumu konkrētā satura un līmeņa precizēšana, kas nepieciešami, lai pierādītu konkrētu tirgus nepilnību vai citu būtisku šķērsli finansējuma pieejamībai saskaņā ar pašreizējo lietu praksi

- a. Atbilstības pārbaudē atklājās, ka dalībvalstīm ir grūtības kvantificēt finansējuma deficītu. Tāpēc prasība kvantificēt finansējuma deficītu ir padarīta samērīgāka, t. i., tā turpmāk tiks piemērota tikai shēmām ar vislielākajām atbalsta summām atsevišķiem saņēmējiem. Tādējādi saskaņā ar pārskatītajām Riska finansējuma pamatnostādņēm prasības atšķirtos atkarībā no situācijas:
  - vairumā gadījumu (piemēram, attiecībā uz maziem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem, inovatīviem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem, uzņēmumiem, kas atbalstu saņem vēlāk nekā desmit gadus pēc to reģistrācijas) joprojām būs jāiesniedz *ex ante* novērtējums, kurā pierādīta konkrēta tirgus nepilnība (vai cits būtiskais šķērslis finansējuma pieejamībai), bet, ja ieguldījumi vienā uzņēmumā nepārsniegs VGAR paredzēto 15 miljonu EUR robežvērtību, nebūs jāveic finansējuma deficīta kvantitatīva noteikšana;
  - attiecībā uz riska finansējuma pasākumiem, kas attiecas uz finanšu instrumentiem, kuros privāto ieguldītāju līdzdalības īpatsvars ir mazāks nekā VGAR paredzētais minimālais īpatsvars, *ex ante* novērtējumā būtu arī detalizēti jānovērtē šāda veida atbalsttiesīgajiem uzņēmumiem attiecīgajā ģeogrāfiskajā apgabalā pieejamā privātā finansējuma piedāvājuma līmenis un struktūra un jāpierāda, ka konstatēto tirgus nepilnību vai citu būtisku šķērsli nevar novērst ar pasākumiem, kas izstrādāti saskaņā ar VGAR prasībām;
  - attiecībā uz riska finansējuma ieguldījumiem, kas pārsniedz VGAR vienam atbalsttiesīgajam uzņēmumam noteikto maksimālo robežu (t. i., 15 miljonus EUR), *ex ante* novērtējumā būtu arī kvantitatīvi jānosaka konstatētās tirgus nepilnības (vai cita būtiska šķēršļa) izraisītais finansējuma deficīts (t. i., jānosaka līmenis, kādā netiek apmierināts atbalsttiesīgo uzņēmumu pieprasījums pēc finansējuma).

Kopumā šis priekšlikums samazina administratīvo slogu dalībvalstīm, tomēr kvantificēšanas prasība ir saglabāta attiecībā uz shēmām, kas nodrošina vislielākās atbalsta summas atsevišķiem uzņēmumiem. Attiecībā uz citām shēmām, lai nodrošinātu, ka atbalsts ir samērīgs tirgus nepilnībai (vai citam būtiskam šķērslim),

---

⁴ Tiesas 2020. gada 22. septembra spriedums Austrija/Komisija (*Hinkley Point C*), lieta C-594/18 P, EU:C:2020:742.

papildus citiem aizsardzības pasākumiem joprojām būs jāiesniedz *ex ante* novērtējums, kurā ir pierādīta tirgus nepilnība (vai cits būtisks šķērslis).

- b. Attiecībā uz fiskālajiem instrumentiem līdz šim Riska finansējuma pamatnostādņu 149. punktā bija noteikts, ka kopējais ieguldījums vienā saņēmējā uzņēmumā nedrīkst pārsniegt VGAR paredzētos 15 miljonus EUR. Tomēr finanšu instrumentiem šāda maksimālā robeža nebija noteikta. Tādēļ minētais Riska finansējuma pamatnostādņu punkts tika saskaņots ar finanšu instrumentiem piemērojamo noteikumu, un tagad saskaņā ar šo punktu arī attiecībā uz fiskālajiem instrumentiem ir atļauti riska finansējuma ieguldījumi, kas pārsniedz 15 miljonus EUR, ja tas ir attaisnojams, balstoties uz *ex ante* novērtējumu.

3. kategorija. Pamatnostādņu fokusēšana uz valsts atbalsta saderību nolūkā novērst pārklāšanos ar Paziņojumu par atbalsta jēdzienu

2016. gadā, proti, divus gadus pēc 2014. gada Riska finansējuma pamatnostādņu stāšanās spēkā, Komisija kā daļu no valsts atbalsta modernizācijas paketes publicēja Paziņojumu par atbalsta jēdzienu. Paziņojumā par atbalsta jēdzienu Komisija precizēja savu izpratni par to, kā būtu jāinterpretē Līgumā noteiktais valsts atbalsta jēdziens, kā arī to, kādos gadījumos valsts atbalsta pasākums nav uzskatāms par valsts atbalstu, jo tas tiek īstenots parastos tirgus apstākļos. Tā kā Paziņojumā par atbalsta jēdzienu ir sniegtas attiecīgās norādes, pārskatītajās Riska finansējuma pamatnostādnēs var svītrot 2.1. iedaļu “Tirgus ekonomikas dalībnieka pārbaude”, lai to saturu vērstu uz atbalsta pasākumu saderības noteikšanu.

4. kategorija. Esošo formulējumu racionalizēšana un definīciju saskaņošana, lai palielinātu saskaņotību ar VGAR

- a. 2014. gada Riska finansējuma pamatnostādnēs bija sniegta “inovatīvu uzņēmumu ar vidēji lielu kapitālu” *ad hoc* definīcija, saskaņā ar ko tie būtu uzņēmumi ar vidēji lielu kapitālu, kuru izmaksas pētniecībai, izstrādei un inovācijai vismaz vienā no trim gadiem pirms pirmā ieguldījuma, ko veic riska finansējuma valsts atbalsta pasākuma ietvaros, veido vismaz 15 % no to kopējām darbības izmaksām vai iepriekšējos trīs gados pirms pirmā ieguldījuma, kuru veic riska finansējuma valsts atbalsta pasākuma ietvaros, gadā veido vismaz 10 % no to kopējām darbības izmaksām. Pašreizējā tekstā ir ierosināts šo definīciju saskaņot ar VGAR, definējot “inovatīvus vidējas kapitalizācijas uzņēmumus” kā vidējas kapitalizācijas uzņēmumus, kas vienlaikus ir “novatoriski uzņēmumi” VGAR 2. panta 80. punkta nozīmē. Tā rezultātā vairāk vidējas kapitalizācijas uzņēmumu var tikt uzskatīti par inovatīviem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem un attiecīgi var būt tiesīgi saņemt riska finansējuma atbalstu saskaņā ar Riska finansējuma pamatnostādņēm, jo, kā paredzēts VGAR, to inovatīvo raksturu var noteikt, vai nu pamatojoties uz ārēja eksperta novērtējumu, kurā apliecināta šī iezīme, vai arī uz to, ka uzņēmuma pētniecības un izstrādes izmaksas vismaz vienā no trim gadiem pirms atbalsta piešķiršanas veido vismaz 10 % no to kopējām darbības izmaksām.
- b. Attiecībā uz 3. iedaļu par paziņojamu atbalstu ir ierosināts grozīt pašreizējo 47. punkta c) apakšpunktu, lai pasākumi, kuros uzņēmumi riska finansējuma atbalstu var saņemt vēlāk nekā desmit gadus pēc uzņēmuma reģistrācijas, tiktu izvērtēti saskaņā ar Riska finansējuma pamatnostādņēm; saskaņā ar pašreizējiem noteikumiem minētā robeža ir vēlāk nekā septiņus gadus pēc uzņēmuma pirmā komerciālās pārdošanas darījuma.

Grozījuma mērķis ir izvairīties no neskaidrībām attiecībā uz “pirmā komerciālās pārdošanas darījuma” noteikšanu, kuras tika uzsvērtas atbilstības pārbaudes izvērtējumā. Aizstājot datumu, kurā veikts “pirmais komerciālās pārdošanas darījums”, ar “reģistrācijas” datumu kā sākuma datumu periodam, kurā uzņēmumi parasti var saņemt riska finansējuma atbalstu, tiks vienkāršota noteikumu piemērošana, jo reģistrāciju ir vieglāk interpretēt nekā “pirmo komerciālās pārdošanas darījumu”. Attiecībā uz atbalsttiesīgiem uzņēmumiem, kuriem nav pienākuma reģistrēties, var uzskatīt, ka attiecīgais desmit gadu periods sākas no brīža, kad uzņēmums sāk saimniecisko darbību vai saistībā ar tā saimniecisko darbību ir apliekams ar nodokli. Turklāt reģistrācijas datuma izmantošana par atskaites punktu saskan ar dažiem VGAR noteikumiem (piemēram, 22. pantu par darbības sākšanas atbalstu).

Tā kā reģistrācija parasti notiek pirms pirmā komerciālās pārdošanas darījuma, ir ierosināts attiecīgo periodu no septiņiem gadiem pagarināt līdz desmit gadiem, lai novērstu, ka faktiski saīsinās periods, kurā uzņēmums ir tiesīgs saņemt atbalstu. Šajā sakarā izvērtējuma satvarā veiktais pētījums liecina, ka attiecībā uz atbalsttiesīgumu desmit gadi ir piemērots termiņš, ņemot vērā to, ka desmit gadus veciem vai jaunākiem MVU salīdzinājumā ar pieredzējušākiem MVU ir lielāka iespēja saskarties ar problēmām, cenšoties piekļūt finansējumam.